

T Á J É K O Z T A T Ó **a bírósági ülnökök választásáról**

Magyarország köztársasági elnöke az Országos Bírósági Hivatal elnökének előterjesztésére az ez évi ülnökválasztást várhatóan 2015. március 7. napja és 2015. április 30. napja közé eső időtartamra tűzi ki.

A bíróságok számára rendkívül fontos, hogy - az Alaptörvényben rögzített társasbíráskodás elvének megfelelően - az ítélkezés menetében megfelelő számú ülnököt tudjanak foglalkoztatni.

A megyei (fővárosi) közgyűlésre és a települési önkormányzatok, illetve a területi és települési nemzetiségi önkormányzatok képviselő-testületeire, mint választó szervekre kiemelt feladatot jelent az ülnökválasztás lebonyolítása.

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően idén is szeretnénk az önkormányzatok munkáját segíteni a jelölési és választási eljárások lefolytatáshoz. Erre figyelemmel készítettük el a Tájékoztatót, aktualizálva a jogszabály-módosításokból eredő rendelkezéseket, remélve, hogy az abban foglaltak munkájukat megkönnyítik.

A választások előkészítéséhez és lebonyolításához az érintett önkormányzati szervezeteknek sok sikert kívánunk.

Magyarország Alaptörvénye Bíróság fejezetének 27. cikk (2) bekezdése értelmében törvény által meghatározott ügyekben és módon nem hivatásos bírák is részt vesznek az ítélkezésben.

A bíróságok ülnökeit az önkormányzati képviselő-testületek 2011. évben választották utoljára, megbízatásuk az új ülnökválasztástól számított 30 nap elteltével jár le.

A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (Bjt.) rendelkezik az ülnökjelölés és választás szabályairól.

A Bjt. 212. § (1) bekezdése szerint ülnöknek az a 30. évét betöltött magyar állampolgár választható meg, aki nem áll a cselekvőképességet érintő gondnokság, vagy támogatott döntéshozatal hatálya alatt, továbbá büntetlen előéletű és nem áll közügyektől eltiltás hatálya alatt sem.

I.

Az ülnökök jelölése

1. A Bjt. 213. § (1) bekezdése értelmében az ülnököket a bíróság illetékességi területén lakóhellyel és választójoggal rendelkező nagykorú magyar állampolgárok, a bíróság illetékességi területén működő helyi önkormányzatok és az egyesületek - kivéve a pártokat - jelölik.

A fiatalok büntető ügyében eljáró bíróság pedagógus ülnökei a bíróság illetékességi területén működő alapfokú és középfokú nevelési-oktatási intézmények tantestületei jelölik. A közigazgatási és munkaügyi bíróság ülnökeit elsősorban a munkavállalók és munkaadók érdek-képviselői szervei jelölik.

2. Annak érdekében, hogy a jelölés lehetőségeiről az érdekeltek tudomást szerezzenek, javasoljuk, hogy az érintett települési önkormányzat polgármestere

- a) a helyben szokásos módon (hirdetmény, helyi fórumok, stb. útján) tájékoztassa a lakosságot a jelölés lehetőségéről,
- b) a településen működő civil szervezeteket pedig közvetlenül, lehetőleg írásban hívja fel a jelölésre.

A minél szélesebb körű ismertetés érdekében a jelölésről az adott időszakban megtartott lakossági vagy egyéb önkormányzati fórumokon is célszerű szólni, illetve az önkormányzatok honlapján is megjelentetni a tájékoztatást.

3. A jelölésről szóló hirdetmény, értesítés tartalmazza, hogy

- a) melyik bíróságra (járásbíróság, törvényszék, közigazgatási és munkaügyi bíróságra) lehet jelölni;
- b) ki állíthat jelöltet (Bjt. 213. §), és kit lehet jelölni a Bjt. 212. § (1) bek.
- c) a polgármesteri hivatalban, illetve az önkormányzat honlapján az ülnök jogaira és kötelezettségeire vonatkozó tájékoztató megismerhető;
- d) a jelöléshez csatolni kell az azt elfogadó nyilatkozatot, amelynek tartalmaznia kell a Bjt. 214. § (1) bekezdésében felsorol adatokat.
A jelölt a jelölés elfogadását követően haladéktalanul, az ülnökké történő megválasztására jogosult képviselő-testület részére hatósági erkölcsi bizonyítvánnyal igazolja büntetlen előéletét. Amennyiben ezen igazolási kötelezettségét elmulasztja, ülnökké megválasztani nem lehet.
- e) a jelölést meddig és hova lehet bejelenteni.

A **c) pontban** említett tájékoztatás e tájékoztató 1. számú melléklete.

A **d) ponthoz:** a bírósági ülnökké jelölés mintáját a tájékoztató 2. számú, a jelölést elfogadó nyilatkozat mintáját a tájékoztató 3. számú melléklete tartalmazza.

Az **e) ponthoz:** a jelölés bejelentése tartalmazza a jelölőre vonatkozó adatokat is (név, lakcím, illetőleg önkormányzat, társadalmi szervezet, oktatási intézmény neve, címe), valamint a jelölő (szervezetnél a képviselője) aláírását.

- 4. A települési önkormányzat képviselő-testülete, a fővárosi, megyei közgyűlés is jogosult ülnököket jelölni. A jelölésre javaslatot bármelyik képviselő tehet.
- 5. A polgármester a jelöléseket, az elfogadó nyilatkozatokat megküldi a bíróság székhelye szerinti települési önkormányzat polgármesterének, illetőleg a megyei közgyűlés elnökének, a főpolgármesternek, attól függően, hogy melyik bírósághoz történt a jelölés. Hasonlóképpen járjanak el, ha a megyei vagy fővárosi közgyűlés esetleg helyi bíróságra jelölt ülnököket. A Bjt. 214. § (5) bekezdése értelmében egy jelölt kizárólag egy bírósághoz választható meg ülnökké.
- 6. A települési (területi) nemzetiségi önkormányzat elnöke a jelöléseket és az elfogadó nyilatkozatot a bíróság székhelye szerint illetékes települési (területi) nemzetiségi önkormányzat elnökének küldi meg, aki azokat a választó képviselő-testület elé terjeszti.

A megyei jogú város polgármesterének a város területéről kapott (akár a városi közgyűlés által tett) törvényszéki ülnöki jelölést nem szükséges továbbítani a megyei közgyűlés elnökéhez, mert a megyei városi közgyűlés is választ a törvényszékre, illetve a közigazgatási és munkaügyi bíróságra ülnököket. Tekintettel azonban arra, hogy a Bjt. 215. § (1) bekezdése a jelölésre egységesen ad lehetőséget a törvényszékhez történő választásra, nincs akadálya annak, hogy a megyei közgyűlés elnöke és a megyei város polgármestere a jelölések előterjesztéséről megállapodjon (ha valamelyik testületnek a megválaszthatónál több, a másiknál pedig kevesebb jelöltet lehetne javasolni).

7. Ha a megválasztandó ülnökök számánál kevesebb jelölt van, a választásra kitűzött időtartamon belül újabb jelölésre és választásra van szükség.

II.

Az ülnök választása

A Bjt. 215. § (1) bekezdése szerint:

- a **járásbíróság ülnökeit** a bíróság székhelye szerint illetékes helyi önkormányzat illetve települési nemzetiségi önkormányzat képviselő-testülete,
- a **törvényszék, valamint a közigazgatási és munkaügyi bíróság ülnökeit** a megyei (fővárosi) illetve megyei városi képviselő-testület és a területi nemzetiségi önkormányzatok képviselő-testületei,
- a **Budapest területén működő járásbíróságok** ülnökeit a bíróság illetékességi területe szerinti helyi önkormányzatok és települési nemzetiségi önkormányzatok képviselő-testületei választják meg,
- **olyan Járásbíróság esetén, amelynek székhelye nem az illetékességi területén helyezkedik el, az ülnököket** az illetékességi terület szerinti megyei képviselő-testület és a területi nemzetiségi önkormányzatok képviselő-testületei választják meg.

A megválasztandó ülnökök számát az Országos Bírósági Hivatal elnöke állapítja meg, erről a választó önkormányzatok polgármesterei, a főpolgármester és a megyei közgyűlések elnökei tájékoztatást kapnak. A választásra jogosult nemzetiségi önkormányzatok elnökei részére is küldünk tájékoztatást.

- 1.) A választó testületi üléseket a köztársasági elnök várható határozatában foglalt időszakra figyelemmel **2015. március 7. napja és 2011. április 30. napja közé eső időtartamban** kell megtartani.
- 2.) Külön kell szavazni a fiatalok büntető ügyeiben eljáró pedagógus ülnökökről.
- 3.) A megválasztott ülnökök névjegyzékét és a jelöltek elfogadó nyilatkozatait a polgármester, a főpolgármester, a közgyűlés elnöke, a nemzetiségi önkormányzatok elnöke haladéktalanul átadja a bíróság elnökének.
- 4.) Az ülnökök megbízólevelét az ülnököt megválasztó önkormányzat polgármestere, a főpolgármester, a közgyűlés elnöke, a nemzetiségi önkormányzat elnöke állítja ki. (A

megbízólevél nyomtatványt a választó önkormányzatoknak az Országos Bírósági Hivatal közvetlenül meg fogja küldeni.)

Az ülnökök eskütételének megszervezéséről az illetékes bíróság elnöke gondoskodik. (Erre - a polgármesterrel, főpolgármesterrel, a közgyűlés elnökével és a kisebbségi önkormányzat elnökével való megállapodás alapján - sor kerülhet a megbízólevél átadásával egyidejűleg is.)

A bírósági ülnökök megválasztása érdekében a területileg illetékes bíróságok elnökei és a választó képviselő-testületek polgármesterei, a közgyűlések elnökei, a területi kisebbségi önkormányzatok elnökei, a főpolgármester egymással együttműködve járjanak el az egyes feladatok megoldása során. Ugyancsak szoros együttműködésre van szükség a bírósági székhelyek települési önkormányzatának a polgármesterei és a bíróság illetékességi területéhez tartozó többi település polgármesterei között, illetőleg a közgyűlés elnöke és a települési önkormányzatok polgármesterei és a települési nemzetiségi önkormányzatok elnökei között. Célszerű, ha a közös teendőkről, tudnivalókról egy-egy körzetben közös megbeszélést tartanak, amire a helyi bíróság elnökét is meghívhatják.

Az ülnökválasztással kapcsolatban a következő telefonszámon és e-mail címen lehet érdeklődni: Országos Bírósági Hivatal Hőnich Gyuláné dr. Gaál Éva bíró, osztályvezető (06 (1) 3544113, e-mail: ulnok@obh.birosag.hu)

Budapest, 2015. január 30.

Pogácsás Tibor s.k.
önkormányzati államtitkár
BM

dr. Handó Tünde s.k.
elnök
OBH

1. számú melléklet**A bírósági ülnökök jogai és kötelezettségei**

Ülnöknek az a 30. évét betöltött magyar állampolgár választható meg, aki nem áll a cselekvőképességet érintő gondnokság, vagy támogatott döntéshozatal hatálya alatt, továbbá büntetlen előéletű és nem áll közügyektől eltiltás hatálya alatt sem.

Az ülnököknek az ítélezésben a hivatásos bírakkal azonos jogaik és kötelezettségeik vannak.

Az ülnökök a megbízatásuk időtartama alatt nem lehetnek tagjai pártnak és politikai tevékenységet sem folytathatnak (Bjt. 212. § (3) bek.) Az országgyűlési képviselői megbízatás, az önkormányzati képviselő-testületi tagság politikai tevékenységnek tekintendő. Nem politikai tevékenység a munkavállalói - szakmai, érdekvédelmi - szervezetben való részvétel.

Az ülnököt az igazságszolgáltatásban való részvételével összefüggő cselekménye tekintetében mentelmi jog illeti meg. A mentesség terjedelmére és az ülnök mentelmi jogának felfüggesztésére vonatkozó szabályokat a Bjt. 2. § (4) és (5) bekezdése tartalmazza.

A megválasztott ülnöknek bírói esküt kell tennie.

Az ülnököt a bíróság elnöke hívja be és osztja be az ítélező tanácsba. E tisztsége gyakorlásának idejére az ülnököt a Bjt. 221. § rendelkezései szerint távolléti díj, illetőleg tiszteletdíj illeti meg, amelyet a bíróságok költségvetésükből térítenek meg.

A Bjt. 221.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint a munkaviszonyban, kormánytisztviselői, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban, a fegyveres szerveknél és a Magyar Honvédségnél szolgálati viszonyban, vagy foglalkoztatásra irányuló más jogviszonyban (szövetkezetről munkaviszony jellegű jogviszonyban stb.) álló ülnököt ülnöki működésének időtartamára a távolléti díja illeti meg.

A (3) bekezdés alapján az (1) bekezdésben meghatározott jogviszonyokban nem álló, vagy az ülnöki működése idejére munkabérben (díjazásban) nem részesülő ülnököt tiszteletdíj illeti meg. A tiszteletdíj mértéke az ülnök működésének minden napjára a bírói illetményalap (396.000, ft) egy munkanapra eső összegének a 25 százaléka.

Az (5) bekezdés szerint az ülnök a hivatalos kiküldetésével járó költségeket a bírákra irányadó rendelkezések megfelelő alkalmazásával számolhatja el.

Joga az ülnöknek, hogy a behívásáról legalább egy hónappal korábban értesüljön, illetve, hogy kérésére, fontos okból a bíróság elnöke elhalaszthassa a működése megkezdésének időpontját.

Az ítélező tanácshoz beosztott ülnök joga, hogy a tárgyalandó ügyek tény- és joganyagát megismerhesse, arról őt az ítélező tanács elnöke tájékoztassa.

Az ítélet meghozatalát megelőző zárt tanácskozással kapcsolatos tanácskozási titok megőrzése az ülnök számára is kötelező. Ez vonatkozik a szolgálati, illetve az államtitokra is.

Az ülnökökre vonatkozó legfontosabb rendelkezéseket a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény és a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény tartalmazza.

2. számú melléklet**Bíróági ülnökké jelölés**

A Bjt. 213. § (1) bekezdése alapján.....

..... (név)

..... sz. alatti lakost

..... bíróságra

..... ülnöknek jelölöm.

Dátum

.....
jelölő aláírása ^x

.....

.....

^x **Megjegyzés:** A jelölő aláírásán kívül, ha:

- 1.)** választópolgár a jelölő, akkor olvasható név és állandó lakcím, telefonszám feltüntetése;
- 2.)** szervezet a jelölő, a szervezet neve, címe és a jelölést aláíró képviselőjének megjelölése is szükséges.

3. számú melléklet

NYILATKOZAT
bíróági ülnökké jelölés elfogadásáról

..... (név, nők esetében
 leánykori név is).

.....
 . (helység, ir.szám)

.....(utca)
 szám alatti lakos

(törvényszéki, járásbíróági, közigazgatási és munkaügyi, fiatalokúak büntető ügyében
 eljáró bíróságra^x) ülnökké való jelölésemet elfogadom.

A jelöléshez szükséges adatokat az alábbiakban közlöm:

Születési hely és idő:

Anyja neve:

Iskolai végzettsége:

Foglalkozása: Szakképzettsége:

Munkahelye neve és címe:

Egy hónapra járó távolléti díjának összege

Elérhetősége (telefon száma, e-mail):

Kijelentem, hogy az ülnökké válás törvényben (Bjt. 212. § (1) bek.) meghatározott
 szükséges feltételeivel rendelkezem. A büntetlen előéletemet igazoló hatósági
 bizonyítványt mellékelten csatolom.

^xBeleegyezem/Nem egyezem bele, hogy megválasztásomat az önkormányzat képviselő-
 testülete nyilvános ülésen tárgyalja.

Dátum:

.....
jelölt aláírása

^x *nem kívánt rész törlendő*